

Брюксел, 7 ноември 2025 г.
(OR. en)

14932/25

EDUC 416
SOC 735
EMPL 486
COMPET 1125
DIGIT 222
ENV 1173

БЕЛЕЖКА

От:	Председателството
До:	Комитета на постоянните представители/Съвета
Относно:	Ролята на професионалното образование и обучение за конкурентоспособността и устойчивостта – <i>Обмен на мнения</i>

Приложено се изпраща на делегациите бележка с насоки на председателството по посочената по-горе тема с оглед на обмена на мнения на заседанието на Съвета (Образование, младеж, култура и спорт) на 27 ноември 2025 г.

Ролята на професионалното образование и обучение за конкурентоспособността и устойчивостта

Бележка с насоки на председателството

Професионалното образование и обучение (ПОО) като основна опора на Европа

От много години въпросът за ПОО заема ключово място в областта на европейското сътрудничество, а сега, когато Европа преживява ускоряване на екологичния, цифровия и демографския преход и се сблъсква с нови заплахи за сигурността, например хибридни атаки срещу жизненоважна инфраструктура, нуждата от висококвалифицирана работна сила се откроява все по-ясно. Въпреки това в цяла Европа твърде много държави продължават да изпитват недостиг на умения, недостатъчно записване в ПОО, висок процент на отпадащите ученици и трайно усещане, че пътищата за професионално обучение са с по-ниска стойност от академичните. Ето защо от първостепенно значение е укрепването не само на конкурентоспособността на Европа, но и на нейната икономическа и демократична устойчивост, както и способността за предоставяне на всички на равни възможности за достъп до образование и обучение, учене през целия живот и качествени работни места.

ПОО като опора на конкурентоспособността и устойчивостта

Образованието и обучението са в основата на икономическата и социалната програма на Европейския съюз. През последните години на равнище ЕС бяха въведени редица инициативи с цел да се засили конкурентоспособността на Европа и нейната икономическа и демократична устойчивост, както и да се осигурят на всички равни възможности за достъп до образование и обучение, учене през целия живот и качествени работни места. Тези инициативи са насочени към участието в образованието, обучението, развитието на умения и ученето през целия живот. Те включват Препоръката на Съвета от 24 ноември 2020 г. относно професионалното образование и обучение (ПОО) за постигане на устойчива конкурентоспособност, социална справедливост и издръжливост¹ и инициативи на Комисията като Европейската програма за умения², Плана за действие в областта на цифровото образование за 2021—2027 г.³ и Пакта за уменията.

¹ ОВ С 417, 2.12.2020 г., стр. 1.

² COM(2020) 274 final.

³ COM(2020) 624 final.

В доклада на Марио Драги от 2024 г. относно бъдещето на европейската конкурентоспособност се подчертава, че инвестициите в умения, особено в професионални и технически умения, са от основно значение за постигане на стратегическа автономност, иновации и социално сближаване в Европа. В доклада се посочват редица предизвикателства в областта на образованието и обучението, например привеждането на ПОО в съответствие с променящите се нужди на пазара на труда, намаляващите равнища на образование, липсата на подкрепа за учениците в неравностойно положение, недостатъчно използвания талант в областта на НТИМ и сериозната липса на основни цифрови умения.

След изложението на предизвикателствата в доклада на Драги се призовава за европейска стратегия за преодоляване на недостига на умения, обхващаща всички етапи на образованието. В него също така се подчертава, че е необходимо укрепване, наред с другото, на основните умения в областта на езиковата и математическата грамотност, цифровите умения, екологичните умения, уменията в областта на НТИМ и трансверсалните умения.

С тези констатации и препоръки се призовава да се даде нов тласък на по-нататъшното развитие на ПОО като привлекателен и висококачествен образователен модел с многообещаващи възможности за професионално развитие за учащите се.

Призив за координирани действия за засилване на ролята на ПОО

Въпреки усилията на държавите членки основният акцент на общите предизвикателства пред ЕС остава върху привлекателността, съответствието с нуждите на пазара на труда, приобщаването и партньорствата, включително професионалното ориентиране, ученето в процеса на работа, цифровизацията и висшето ПОО.

В този контекст бъдещото европейско сътрудничество в областта на образованието и обучението, и по-специално в областта на ПОО на всички равнища, следва допълнително да подкрепи държавите при посрещането на нуждите на пазара на труда, повишаването на високите постижения и приобщаването и насърчаването на иновациите в системите за ПОО. Същевременно образованието и обучението, включително ПОО, трябва да гарантират, че хората притежават необходимите професионални умения, включително способността да играят активна роля в демократичните общества.

Усилията на европейско равнище следва да засилят и допълнят националните реформи, като предоставят указания, инструменти и платформи за сътрудничество, което ще позволи на ПОО да се превърне в истински двигател на устойчивостта и конкурентоспособността на обществото. Освен това, за да се разгърне пълният потенциал на ПОО в Европа, тясното сътрудничество между доставчиците на образование и обучение на всички равнища и предприятията и правителствата е от съществено значение, за да се гарантира, че учебните програми за ПОО продължават да бъдат актуални и да отговарят на променящите се изисквания на пазара на труда и обществените изисквания. Това многостранно сътрудничество подобрява качеството на образованието и обучението, насърчава иновациите, укрепва моделите за достъп на учащите се до висше образование и/или съдържателни възможности за заетост и дава на хората възможност да участват активно в демократичните общества, като по този начин укрепва цялостната конкурентоспособност на европейските икономики.

Във връзка с горепосоченото председателството приканва министрите да отговорят на въпросите по-долу с цел обмен на мнения по темата. Любезно молим изказванията да се ограничат до максимум три минути.

- Как можем в по-голяма степен да приведем програмите за ПОО в съответствие с нуждите на пазара на труда и същевременно да гарантираме висококачествено и приобщаващо образование и обучение за всички учащи в ПОО, които да им предоставят необходимите професионални и социални умения?
- Как можем да подобрим не само привлекателността, но и баланса между половете в програмите за ПОО — особено в областта на НТИМ?